

КАКВО ТРЯБВА ДА ЗНАЕТЕ ЗА ХЕПАТИТ С

брошура за пациента

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

1. Какво представлява хепатит С

- 1

Обща информация и статистика

Как се предава

Фази на заболяването

2. Кога и къде да се изследвате

- 3

Кой е задължително да се изследва

Къде да се изследвате

Видове изследвания

3. При положителен резултат за хепатит С

- 6

Ако тестът Ви за хепатит С е положителен

Трябва ли да се промени начинът Ви на живот

Хепатит С може и трябва да се лекува!

4. Лечението в България

- 8

Какво представлява лечението

Видове терапии

Актуални изисквания на НЗОК

5. Как и къде да кандигатствате за лечение – 9

Как: Кандигатстване за лечение

Къде: Специализирани болници за лечение на хепатит

6. След одобрението

- 12

Последващи стъпки

7. Сдружение XenAkтив

- 13

Услуга за безплатно изследване за хепатит С

Информацията в тази брошура не заменя консултацията с лекар.

Моля, преди да предприемете каквото и да било, свързано с Вашето здраве, го обсъдете с медицински специалист.

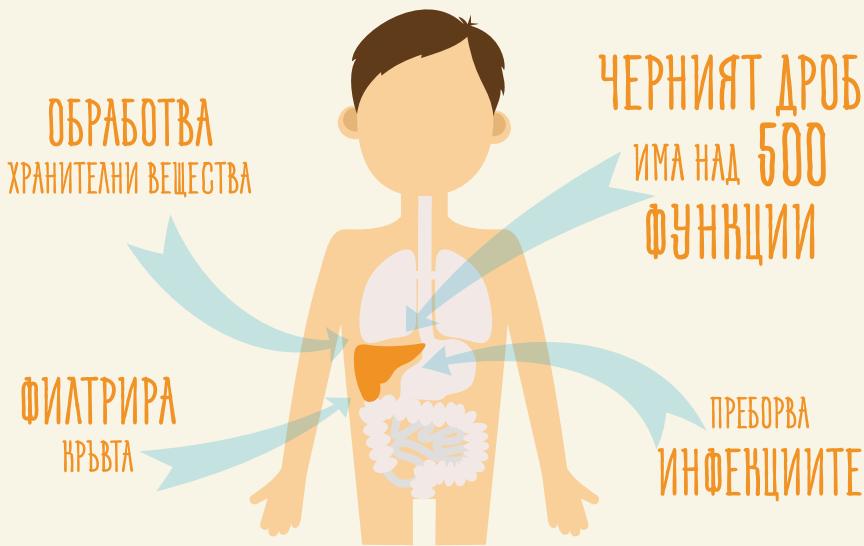
Актуалността на информацията е към април 2019 г.

1. КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ХЕПАТИТ С

Обща информация и статистика

„Хепатит“ означава възпаление на черния дроб - най-големият вътрешен орган, който изпълнява над 500 жизнено важни функции в тялото ни. Обработва хранителни вещества, филтрира кръвта и се бори с инфекциите. Системната употреба на алкохол, токсини, някои лекарства и заболявания могат да причинят хепатит. Въпреки това, най-често той се причинява от вирус (A, B, C и т.н.). В тази брошура ще намерите информация конкретно за вируса на хепатит C (HCV).

Според доклад от 2017 г. на Световната здравна организация (СЗО) към настоящия момент в света има 71 млн. души, инфицирани от хепатит C, като само 20% от тях са диагностицирани, а едва 7% (или около 1,5 млн. души) са получили лечение през 2016 г. Хепатит C е седмата причина за смъртност в света и първата за развитие на рак на черния дроб. Освен на черния дроб, хепатит C нанася поражения на цялото тяло, като може да причини артрит, васкулит, криоглобулинемия, инсулинова резистентност и др. В България се предполага, че около 94 000 души са инфицирани, но годишно до лечение стигат едва около 1000. Липсата на симптоматика, адекватна държавна политика за профилактика и ниската информираност сред общество са главните причини за това.

1. НАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ХЕПАТИТ С

Как се предава

- Основно по кръвен път – риск крие всяка манипулация, при която има контакт на кръв с кръв.

- По сексуален път – при хетеросексуални двойки рисковът е минимален, но хепатит С се предава често при мъже, правещи секс с мъже.

- Перинатален път – от заразена с вируса на хепатит С майка, която при раждане предава вируса на новороденото. Различни изследвания оценяват риска между 3-6%, като при майки, коинфицирани с ХИВ, той нараства до 10-20%.

Важно е да запомнете, че HCV не се предава чрез случайни контакти като: кухане, кашляне, прегръдки, ползване на общи прибори за хранене.

Фази на заболяването

- Остра фаза – малка част от инфектиралите развиват видими симптоми (между 3-та и 12-та седмица от инфектирането). Това може да включва грипоподобни оплаквания, укрем (жълтеница), треска, гадене, повръщане, потъмняване на урината и гр., които обаче често биват погрешно разпознати като настинка например. Ако 6 м. след инфектиране пациентът има отрицателен PCR RNA тест, това означава, че благодарение на имунната си система е оздравял (при около 10-15% от болните). Появилите се антитела в кръвта не са прометкивни и обикновено остават до живот.

- Хронична фаза – когато са минали повече от 6 м. от датата на диагностициране и все още PCR RNA тестът е положителен, това означава, че пациентът не е излекуван и заболяването преминава в хронична фаза, налагаща лечение. Поради липсата на симтоматика и на профилактика, много малка част от пациентите биват навременно диагностицирани. Над 20% от тях, които са инфектирани преди повече от 20 г., ще развият рак или цироза на черния дроб. В България около 840 души умират всяка година от хепатит С и причинените от него усложнения (по данни на СЗО).

НОРМАЛЕН

ХЕПАТИТ С

ФИБРОЗА

ЦИРОЗА

2. КОГА И КЪДЕ ДА СЕ ИЗСЛЕДВАТЕ

Кой е задължително да се изследва*

- Хора, родени в периода 1945 - 1965 г. (т. нар. baby boomers)
- Хора с повишени чернодробни ензими
- Хора, претърпели кръвопреливане/трансплантиация преди 1992 г.
- Пациенти на хемодиализа
- Хора с чести зъболекарски или други медицински манипулации
- Медицински персонал, работещ с кръв и кръвни продукти
- Хора, употребили инжекционно/интранаозално наркотични вещества, дори и да е било само Веднъж
 - Хора, които имат татуировки, пиърсинг и гр.
 - Козметичните процедури - манукилор, пегукилор, поставяне на обеци, филъри също крият риск, макар и минимален
 - Мъже, правещи секс с мъже (MCM)
 - Пациенти, инфектирани с ХИВ вирус
 - Бивши и настоящи затворници

*Този списък не е изчерпателен и е възможно да не попадате в никоя от изброените групи и въпреки това да сте инфициран с вируса.

Къде да се изследвате

- Всяка по-голяма лаборатория предлага тест за антитела за хепатит С, като цената е приблизително 20 лв. Резултатът бива готов за 24 часа. Това изследване не може да се назначи от личния Ви лекар!
 - Може да се изследвате бързо, безплатно и анонимно в CheckPoint София. Резултатите биват готови за 15 мин. (на стр. 13 ще намерите допълнителна информация)

2. КОГА И КЪДЕ ДА СЕ ИЗСЛЕДВАТЕ

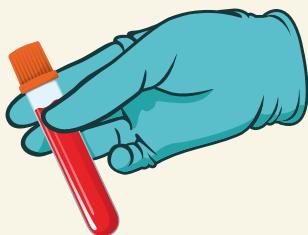
- Може да гарите безвъзмездно кръв! Всеки кръводарителски център в страната изследва гарената кръв за хепатит В, С, ХИВ и сифилис. Имаите предвид, че при положителен резултат, центърът няма да се свърже директно с Вас, за да Ви убедоми, затова проверете как може да получите лично своите резултати.

- Сдружение HepActive организира регулярен скрининг акции за хепатит В и С в София и страната. Следете нашия сайт за повече информация: www.hepactive.org

Тъй като за хепатит С няма ваксина, а в повечето случаи няма и симптоми, е препоръчително да се тестват на всеки няколко години.

Ако сте претърпели манипулация (операция, татуировка или дори обикновено посещение при зъболекар) е препоръчително да си направите тест за хепатит С близо след това.

ВСЯКА ПО-ГОЛЯМА
ЛАБОРАТОРИЯ

ПРИ БЕЗВЪЗМЕЗДНО
КРЪВОДАРЯВАНЕ

БЪРЗО, БЕЗПЛАТНО, АНОНИМНО
в CheckPoint София

Бидове изследвания

- Anti HCV е най-използваният тест, който засича антителата, развиращи се при инфициране с вируса и обикновено оставащи доживот в кръвната система на човек. Ако имате съмнение, че сте се инфицирали при рисков контакт, изчакайте 6 седмици, преди да направите този тест. Той не може да определи дали вирусът е изчистен (чрез имунната система или лечение) или е все още наличен. Този тест е първичен и при позитивен резултат се налага използването на високоспециализирано изследване (PCR RNA).

Дори след успешно лечение и настъпило пълно оздравяване, антителата остават.

2. КОГА И КЪДЕ ДА СЕ ИЗСЛЕДВАТЕ

- PCR RNA е последващото изследване, което се прави само в няколко специализирани лаборатории в страната. Има за цел да установи дали инфекцията е отминала или не и измерва количеството на вируса в кръвта.

Пациентът може:

- да се обърне към гастроентеролог от специализираните клиники в страната (виж стр. 11), който може да му го назначи безплатно по Здравна каса. За целта пациентът трябва да бъде хоспитализиран.
- да го получи безплатно по гонорска програма, финансирана от фармацевтична компания (ако към момента има налична). Свържете се с нас за повече информация.
- да го заплати сам.

Резултатът може да бъде:

- Оприцателен - което означава, че човек е постигнал спонтанно излекуване, благодарение на имунната си система.
- Положителен - което означава, че човек има нужда от лечение и трябва да се насочи към специализирана клиника.

В зависимост от лабораторията, резултатът ще бъде готов за 3-10 дни.

ANTI HCV
ПЪРВИЧЕН ТЕСТ

РЕЗУЛТАТ ДО
1 ДЕН

PCR RNA
ПОСЛЕДВАЩ ТЕСТ

РЕЗУЛТАТ СЛЕД
3-10 ДНИ

3. ПРИ ПОЛОЖИТЕЛЕН РЕЗУЛТАТ НА ХЕПАТИТ С

Ако тестът Ви за хепатит С е положителен

Когато разберете своята диагноза, може да изпитате широк спектър от чувства - страх, вина, обърканост. В такива моменти това, което помага, е да поговорите с някой близък или с човек, преминал през същото.

Можете да се свържете с други пациенти чрез нашия онлайн форум www.hepatitis-bg.com, където ще получите необходимата информация относно процеса за кандидатстване и провеждане на лечение, както и нужната емоционална подкрепа.

Изследвайте своите близки. Макар хепатит С да се предава основно по кръвен път, съществува минимален риск от инфектиране при порязване или използване на едни и същи тоалетни принадлежности (чечка за зъби, самобръсначки и гр).

Трябва ли да се промени начинът Ви на живот

На първо място опитайте да намалите или спрете напълно приема на алкохол. Има изследвания, които показват, че той увеличава активността на вируса, така че за да предпазите черния си дроб, е препоръчително да не консумирате никакъв алкохол.

Полуфабрикатите, храните, обработени с консерванти, оцветители и изкуствените мазнини трябва да се избягват, тъй като затрудняват работата на черния дроб и са предпоставка за развитие на съдържимата (омазняване).

3. ПРИ ПОЛОЖИТЕЛЕН РЕЗУЛТАТ НА ХЕПАТИТ С

Приемът на повече зеленчуци, плодове, риба, нетънсто месо, вода и умерените физически натоварвания ще повишат качеството Ви на живот.

Не си самоназначавайте билки и хранителни добавки, преди да сме се консултирали с гастроентеролог!

Xenatum C може и трябва да се лекува!

В България лечението е безплатно за всички здравноосигурени пациенти и има специална процедура, по която то се оплаща от НЗОК (Национална здравноосигурителна каса). Ако някой Ви посъветва да не предприемате нищо, защото лечението е тежко и неефективно, то най-вероятно той говори за старите методи на лечение с интерферон.

Ако имате позитивен тест за хенатум С (HCV RNA), предприемете всички стъпки, за да се излекувате. За съдействие и разяснение може да се свържете с нас на посочените координати (смр. 13).

4. ЛЕЧЕНИЕТО В БЪЛГАРИЯ

Какво представлява лечението

От началото на 2016 г. са налични модерни терапии с Директно Действащи Антивирусни Средства (ДДАС), които промениха радикално начина на лечение от последните 15 г. Лечението с новите терапии е със стандартна продължителност от 8 до 16 седмици. Лечението е под формата на таблетки, като страничните реакции са минимални, което позволява на пациентите да продължат да се занимават с ежедневните си дейности.

Терапиите са подходящи за широк кръг от пациенти, включително и тези с декомпенсирана цироза, на хемодиализа и т.н. Благодарение на тях, може да се постигне излекуване между 90-100%.

Xenatum C е разделен на шест различни генотипа (класификация на вируса, на базата на генетичния материал, който носи). Обикновено пациентът е носител на един генотип. В зависимост от него и пригружащите заболявания, лекарят ще назначи най-подходящата терапия.

Видове терапии:

търговско име	непатентно наименование	производител
Maviret*	glecaprevir, pibrentasvir	AbbVie
Viekirax+Exviera	dasabuvir, ombitasvir, paritaprevir, ritonavir	AbbVie
Sovaldi	sofosbuvir	Gilead
Harvoni	sofosbuvir, ledipasvir	Gilead
Epcilusa*	sofosbuvir, velpatasvir	Gilead
Zepatier	elbasvir, grazoprevir	MSD
Rebetol	ribavirin (не се прилага самостоятелно; в комбинация с някой от останалите медикаменти)	MSD
Copegus		Roche

* Пангенотипен режим, който е еднакво ефективен при всички видове генотипи.

Актуални изисквания на НЗОК

Подробна информация ще намерите в „Актуални изисквания за лечение на хроничен хепатит С“, намиращи се на страницата на НЗОК: <http://www.nhof.bg> » Лекарства » Изисквания за заболявания » Заболявания по специалности.

Там ще намерите пълен списък с необходимите документи и изследвания, които следва да Ви изгответят от болницата и следва да представите при кануламстване за лечение.

Всички пациенти, независимо от стадия на фиброза или пригружащите заболявания, имат право на лечение.

Ако имате отказ за достъп до лечение, се свържете с нас.

5. КАК И КЪДЕ ДА КАНДИДАТСТВАТЕ ЗА ЛЕЧЕНИЕ

Как: Кандидатстване за лечение

Стъпка 1: Пациентът трябва да се насочи към болница, която има специализирана комисия, преписваша протокол А1 за отпускане на скъпострувашо лечение. Към настоящия момент те са 13 бр. за цялата страна (виж стр.11 за точни координати).

Стъпка 2: Следва да запази ден за прием по клинична пътешка. Това може да стане по телефон или на място в болницата в съответния кабинет за прием.

Стъпка 3: За да бъде прием на определена дата, пациентът трябва да има направление за хоспитализация № 7 и изданен амбулаторен лист от личен лекар. При приема в специализираната болница ще бъдат назначени ехография и серия изследвания, за да се установи генотипа и нивото на Вирус В кръвта (PCR RNA).

* Ако пациентът вече има направен PCR RNA по гонорска програма или го е заплатил сам, тази стъпка се прескача. Директно се определя дата за прием за оценка състоянието (фиброза и възпаление) на черния дроб.

Стъпка 4: След получаване на резултатите, се насточва нова дата за хоспитализация, при която ще се извърши оценка на състоянието (фиброза и възпаление) на черния дроб чрез биопсия*. Степента на увреждане има отношение при избора на лечение.

Биопсията е бърза, безболезнена процедура, при която под въздействието на локална упойка, се вземат няколко клемки от черния дроб, за да се изследват под микроскоп. Има определени състояния, при които на пациента не може да се извърши биопсия (доказана цироза, проблем с кръвосъсирването и гр), но това решение взима гастроентерологът.

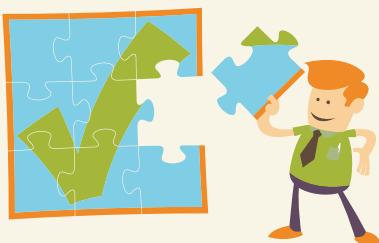
*Към април 2019 се извършва задължително с биопсия, но е възможно в бъдеще да бъдат одобрени нови, неинвазивни методи.

5. КАК И КЪДЕ ДА КАНДИДАТСТВАТЕ ЗА ЛЕЧЕНИЕ

След получаване на резултатите от Всички изследвания, Вашият лекар (гастроентеролог), ще има пълна представа за Вашето състояние и най-подходящата за Вас терапия. Вие може да имате от минимално до тежко увреждане на черния дроб, но терапиите са достатъчно ефективни при сериозни поражения, затова не се притеснявайте, а обсъдете всичко с лекара си, а при нужда може да се свържете и с нас.

При наличието на Всички необходими изследвания и документи, специализираната комисия към болницата издава протокол А1 за отпускане на скъпоструващо лечение, който следва да подадете към Районна здравносигурителна каса (РЗОК) по местоживееще. При подаване на документите носете лична карта и рецептурна книжка. Ще Ви дадат входящ номер. Документите от РЗОК биват изпратени по служебен път към НЗОК, където специализирана комисия ги разглежда и одобрява. След това те биват отново изпратени към РЗОК, които следва чрез обаждане или писмо да Ви известят за решението на комисията.

Срокът за отпускане на лечение е 60 календарни дни. Има случаи, при които протоколът на пациент бива върнат заради липсващи документи. Набавате ги възможно най-скоро (срокът за това е 30 дни). Възможно е отпускането на лечение да се забави повече от законовия срок. В този случай е редно да подадете жалба към РЗОК, но не по-късно от 2 седмици след изтичане на 60-те дни. Може да се обърнете към нас за съдействие.

60 КАЛЕНДАРНИ
ДНИ
ЗА ОДОБРЕНИЕ!

5. НАКИДАТЕ ДА КАНДИДАТСТВАТЕ ЗА ЛЕЧЕНИЕ

Докато чакате одобрение, потърсете в близост аптека, която изпълнява промоколи А1 и се уверете, че могат да Ви доставят медикамента, когато дойде време. Попитайте колко дни отнема доставката. Насочете се към големи вериги аптеки!

Направете копие на всички документи, които подавате в РЗОК!

Къде: специализирани болници за лечение на хепатит

за гр. София:

Аджибадем Сити Клиник Болница Tokuda - г-р Цонев и г-р Балабанска УМБАЛ „Александровска“ - проф. Петрова
УМБАЛ „Свети Иван Рилски“ - проф. Антонов, проф. Желев
УМБАЛ „Царица Йоанна“ (ИСУЛ) - проф. Владимиров и доц. Генов
Военномедицинска Академия - проф. Кацаров
МВР болница - доц. Николовска
УМБАЛ „Сити Клиник“ - доц. Ханджиев
УМБАЛ „Софиямег“ - проф. Чернев

за гр. Варна:

УМБАЛ „Света Марина“ - проф. Коцев

за гр. Пловдив:

УМБАЛ „Свети Георги“ - доц. Кръстев
УМБАЛ „Каспела“ - доц. Андонов

за гр. Стара Загора:

УМБАЛ „Проф. г-р Стоян Киркович“ - доц. Пенкова

за гр. Плевен:

УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ - г-р Любомирова

Подробни контакти на лекарите ще намерите в интернет или на нашия сайт: www.hepactive.org

6. СЛЕД ОДОБРЕНИЕТО

Последващи стъпки

Стъпка 1: Вземете своя протокол от РЗОК, направете 2 копия – едно за личен лекар и едно за аптеката.

Стъпка 2: Отидете в избраната от Вас аптека, за да заявите лекарство. Оставете им коне от протокола. Тъй като това са скъпоструващи медикаменти, нерядко аптеките се забавят с доставката или направо отказват. В този случай може да попърсите съдействие от нас.

Стъпка 3: Отидете при личния лекар, за да Ви издаде рецепта, с която да получите медикамента от аптеката. Носете рецептурната книжка.

Стъпка 4: Обадете се на лекуващия Ви гастроентеролог и го информирайте, че сте одобрен за лечение. Практиката е пациентът да бъде хоспитализиран отново, за да се направят стартови изследвания, както и първият прием да бъде под медицинско наблюдение. Но редица болници са претоварени и нямат свободни места, затова може по изключение да стартирате лечението си в домашна обстановка (след потвърждение от страна на лекуващия Ви гастроентеролог). Тези медикаменти нямат почти никакви осезаеми странични ефекти, така че не се притеснявайте излишно. Ако все пак почувствате някакъв дискомфорт, се свържете с лекуващия Ви гастроентеролог.

В зависимост от Вашето състояние, лечението може да продължи между 8 и 16 седмици. Уточнете какви изследвания са необходими по време и след края на лечението.

Стъпка 5: Съобщете за всички лекарства, билки и добавки, които приемате. Абсолютно противопоказано е приемането на жълт кантарион и грейпфрут. Ако по време на лечението имате оплаквания, различни от тези, описани в листовката, се свържете с лекуващия Ви гастроентеролог.

Имайте предвид, че най-важното изследване, което ще покаже дали сте излекуван успешно е отрицателен PCR RNA на 6-ти месец след края на терапията. Приема се, че имате траен вирусологичен отговор, или т.н. sustained virological response (svr). За да бъде назначено изследването, може да постъпите отново в болница, да го получите чрез донорска програма (ако е налична) или да го заплатите сам.

Успешното излекуване сега и наличието на антитела не Ви предпазват от бъдещо инфициране!

7. СДРУЖЕНИЕ ХЕПАКТИВ

Ние сме група пациенти, които след дългогодишна борба и опит със здравната система, през 2009 г. създадохме нестопанско пациентско сдружение, за да можем да:

- Повишаваме информираността на обществото относно хепатита като социално значимо заболяване
- Предоставяме безплатни изследвания за хепатит В и С
- Оказваме съдействие на всеки нуждаещ се

Контакти с нас: 0988 722 988 (Теленор) и office@hepative.org

През 2016 г. станахме част от CheckPoint София – единственият по рода си медицински център в България, който предлага анонимни и безплатни, бързи тестове за хепатит В, хепатит С и ХИВ, чийто резултати биват готови за 15 минути. За да се изследвате не е необходимо предварително записване или въздръжане от консумация на хани и напитки. В случай на положителен резултат, ще Ви предоставим допълнителна информация и съдействие по пътя към лечението, както и необходимата емоционална подкрепа.

Checkpoint

Центрър за сексуално здраве, София

гр. София, ул. "Цар Самуил" № 111

www.checkpointsofia.info

Сдружение ХепАктив е пълноправен член на:

Световен Хепатитен Алианс
(WHA)

**World Hepatitis
Alliance**

28 ЮЛИ

Световен ден за борба с хепатита

Сдружение XenAkтив

тел.: 0988 722 988 (Теленор)

office@hepactive.org

www.hepactive.org - сайт с медицинска информация

www.hepatitis-bg.com - пациентски форум

Facebook - Сдружение XenAkтив